

Розділ III

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА

УДК 341.31:008 (477)

DOI 10.59553/2518-7546-2024-22-6

Григорій ЛЮБОВЕЦЬ

Кандидат історичних наук, доцент,
Військовий інститут Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ)
E-mail: hr.liubovets@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6571-9137

Валерій КОРОЛЬ

Науковий співробітник,
Військовий інститут Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ)
E-mail: valkor2005@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8975-8939

УКРАЇНСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЙНА ВІЙНА З ПОЗАЦИВІЛІЗАЦІЙНИМИ СИЛАМИ

***Анотація.** Путінська Російська Федерація продовжує агресивну політику Радянського Союзу щодо воєнного втручання у справи суверенних держав. Широкомасштабним нападом на Україну 24 лютого 2022 року путінський режим остаточно виказав свою імперсько-варварську сутність, яка тривалий час приховува-*

лася під політико-дипломатичними хитромудрощами Кремля.

Зараз вже ясно, що лише Україною апетити Кремля не вимірюються. Путін і його посіпаки мають претензії на геостратегічне панування і мріють про повернення в часи, коли будь-яке важливе рішення у світі ухвалювалося лише за згодою Москви.

Світ сьогодні зіткнувся з цивілізаційним викликом існування демократії, яку нині Україна захищає у ментальному та фізичному двобої з глобальним гібридним терористом – путінською РФ. Тому ми фіксуємо нинішню світову ситуацію, як двобій сил цивілізації з позацивілізаційним злом, яке виходить з території путінської федерації.

Протиставлення перспектив розвитку цивілізації і позацивілізаційних сил є, на наш погляд, ключовим чинником розуміння ситуації та подолання глобального екзистенційного виклику людства, які склалися у світі на початку XXI століття.

Одержавлена владна субстанція, яка наразі на міжнародному рівні фіксується як Російська Федерація, є постійним джерелом сучасних міжнародних злочинів – війн, терористичних нападів, гібридно-месіанських агресій тощо.

Москва веде агресивну публічну політику, застосовуючи технологічні можливості комунікаційно-контентного донесення кремлівських наративів і формуючи потрібну їй суспільну думку практично майже в будь-якій країні світу. Тому перед міжнародною громадою постає завдання дієвої нейтралізації комунікаційно-контентних впливів путінського режиму РФ, вироблення спільного бачення фізичного приборкання глобального гібридного агресора та унеможливлення тоталітарного режиму на теренах Російської Федерації.

Ключові слова: глобальний гібридний тероризм, гібридно-месіанські агресії, комунікаційно-контентні впливи, путінський режим, тоталітаризм.

Постановка проблеми. 2013 року державність України була атакована в публічному просторі зовнішнім ворогом – путінським режимом РФ, який в цей період перевів традиційну антиукраїнську пропаганду в пропаганду війни. Політичні процеси в Україні 2013-2014 років, які отримали яскраве відображення через таке національне явище як Майдан, викликали в Кремлі страх і ненависть, що в кінцевому результаті призвело до фізичної агресії РФ проти України 2014 року.

З тих пір і донині Україна воює за свою суверенність та територіальну цілісність з агресором, що не переймається жодними нормами міжнародного права. Путінська Росія веде геноцидну війну проти України, свідомо покинувши поле цивілізаційної суб'єктності. Україна, захищаючи власну незалежність і світову демократію, натомість веде цивілізаційну війну. Так у ХХІ столітті в битві зіткнулися цивілізаційні і позацивілізаційні сили, і від результату цього ратоборства залежатиме подальша перспектива планети. Це протиріччя стало екзистенційним викликом не лише для України, й для світової демократії, що й стало предметом дослідження.

Дослідження останніх публікацій. Проблематиці протистояння цивілізаційних і позацивілізаційних сил присвячено не так багато наукових публікацій. Дискусія з цього приводу ведеться переважно у публічному просторі. Дослідженню різнобічних аспектів сучасного стану світової демократії та впливу війни РФ проти України на перспективу людства присвячені праці значної кількості вітчизняних та зарубіжних науков-

ців. Зокрема, це Тімоті Снайдер, Френсіс Фукуяма, Пітер Померанцев, Сергій Плохій, Володимир Горбулін, Петро Мироненко, Борис Парахонський, Галина Яворська тощо.

Метою статті є визначення та аргументація концептуальних напрямів екзистенційного виклику, що постав перед світовою цивілізацією, за яку фізично і ментально бореться Україна з позацивілізаційними силами путінського режиму РФ.

Терміни, які використовуються у статті.

Українська цивілізаційна війна – це період військової та дипломатичної боротьби, що почався 2014 року і триває донині, за відновлення правової, демократичної та історико-культурної ідентичності України, захист територіальної цілісності та суверенітету країни від геноцидної агресії РФ, а також визнання міжнародного права як основи планетарного співіснування та встановлення мирної взаємодії між державами в масштабах світової цивілізації.

Ця війна має світове значення, оскільки вона спричиняє не тільки загрозу для України, а й для стабільності та миру на планеті загалом.

Ми виходимо з того, що Україна представляє світову цивілізацію, а РФ – сили «абсолютного Зла...в мірілі світовому» (Є. Маланюк).

Тому визначення російсько-української війни як *Української цивілізаційної війни* є (може бути) ключем для розуміння світом, передусім нашими партнерами, суті агресії і необхідності перемоги з обов'язковим демонтажем кремлівського режиму.

Позацивілізаційні сили представляють собою союзи держав та недержавних утворень, які сповідують авто-

ритаризм/диктатуру в управлінні та тероризм/гібридний тероризм у просуванні власних інтересів задля встановлення правил гри, де міжнародне право підмінюється брутальною силою і політико-дипломатичним тиском.

Основою такої поведінки цих держав/утворень є наявність відповідних воєнних ресурсів (армій/загонів, озброєних сучасною зброєю). В таких державах спостерігається абсолютне поправлення прав людини та демократичних норм загалом. Аплодетом цих сил виступає путінська Російська Федерація.

Останнім часом суттєвим фактором позиціонування позацивільзаційних сил у світі є потужне застосування комунікаційно-контентних технологій на території інших держав. Як приклад – розгортання РФ мережі RT, використання ІДІЛ соцмереж тощо.

Комунікаційно-контентна безпека – це сукупність креативно-технологічних та інфраструктурних можливостей держави (окремих інституцій), які дозволяють захистити національний інформаційний простір (його сегмент) від несанкціонованого публічного втручання з боку інших держав (недержавних утворень), зокрема викликаних намаганням вплинути на зміну конституційного ладу держави, громадської думки тощо.

Публічне втручання передбачає вільне оперування в національному просторі іноземних агентів (симпатиків), які використовують можливості ЗМІ і ЗМК. Донедавна ми це бачили на прикладах функціонування телеканалів Медведчука, Мураєва тощо. Тривалий час – вільне розповсюдження проросійських наративів у ЗМІ Донеччини, Луганщини, АРК.

Предметом функціонування ККБ є забезпечення безпечного та ефективного використання технологій потокового контенту та формування результативних комуніка-

цій між владою і суспільством. Комунікаційно-контентна безпека – це сфера діяльності держави.

Неомосковія – нова форма-прояв московського імперського впливу гібридно-тоталітарними засобами на власне населення та на суспільства інших країн, яка базується на застосуванні осучаснених стандартів російського тоталітаризму й варварства. Ці стандарти ґрунтуються на традиційних російсько-імперських ідеях та цінностях, які насаджує політична система кремля власному населенню та нав'язує викривленими історично-культурними наративами у світі.

Як ми знаємо з історії, Московія стала Росією у 1721 році завдяки маніпуляціям тодішнього царя Петра I. М. Грушевський свого часу писав про те, що ми є народ, у якого вкрали назву. Тому зараз і піднімається хвиля щодо повернення до використання в публічному й офіційному просторі назви «Московія».

Фактично за весь період існування московистської імперії її сутність, попри зміни форми правління, залишалася незмінною.

Путінізм – політична парадигма Кремля, що передбачає використання силових методів, таких як військовий, ресурсний, інфраструктурний, інституційний, контентний, комунікаційний, культурно-ментальний тощо, для забезпечення домінування Російської Федерації на міжнародній арені.

В межах цієї парадигми владний режим РФ відмовляється визнавати міжнародне право та стилістику партнерської мирності на паритетних засадах життя. Натомість він встановлює своє право на домінування та диктат як в регіональних, так і світових межах.

Виклад основного матеріалу. Відсутність якісних трансформаційних реформ та екстенсивний тип розвитку економіки у СРСР у другій половині його існуван-

ня (70–90 роки ХХ століття) значною мірою обумовили тотальну деградацію інституцій специфічної радянської держави, створивши таким чином об'єктивні передумови розпаду цієї комуністичної імперії. Остаточним фізичним імпульсом до її розвалу стала кремлівська агресія в Афганістані (1979–1989 рр.).

Відсутність в подальшому, зокрема 2000-х роках, трансформаційних змін, орієнтування економіки виключно на видобуток сировинних ресурсів, а відтак загальнонаціональне гальмування соціально-економічного розвитку та ізоляційно-консервативний політичний розвиток, який найперше характеризується імперською гібридно-месіанською експансією й регіональними агресіями, вплинули на тотальну деградацію путінської імперії. Вже є очевидним, що осточним імпульсом до розвалу умовної Російської Федерації стала війна проти України (2014–т/ч), яка у 2022 році зростає до геноцидної агресії проти України та комплексу геостратегічних агресій проти світової демократії.

Сьогодні в Україні та світі відбувається глобальна онлайн-презентація різнопорядкових можливостей кремлівських агресій, які проявляються через:

- економічно-тоталітарні традиції;
- цинічну дипломатичну стилістику монопольного владного режиму (постдержавна організація управління територіями, де режим не залежить від виборчого, міжнародного та громадянського права);
- геостратегічну версійність дій-агресій (знищення залишків демократичної цивілізаційності в межах наявної державності);
- глобальну деспотичну місію путінізму у світі (трансформаційні новації традиційного тероризму і прикладного неоварварства).

Щоб зрозуміти, в якій точці історичного розвитку ми (Україна і світ) перебуваємо і як маємо діяти заради мирної перспективи людства, відповімо на кілька запитань.

ЯКІ ГЕОСТРАТЕГІЧНІ ПРОЦЕСИ І ЯВИЩА ВІДБУВАЮТЬСЯ В УКРАЇНІ З 19 ЛЮТОГО 2014 РОКУ ПО ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС?

Двобій сил цивілізації з позацивілізаційним злом, яке найбільш яскраво та глобально продукується на території путінської федерації.

Протиставлення цивілізації і позацивілізаційних сил є, на наш погляд, ключовим чинником розуміння ситуації, яка склалася у світі на початку XXI століття. *(В цьому випадку цивілізація трактується як світ реалізації сучасного міжнародного права на засадах інклюзивної мирності, коли геноцидна агресія виключається із арсенала існування будь-якої демократичної державності).*

Ми виходимо з того, що у світі існує єдина людська цивілізація, яка має відмінності за історичним розвитком, культурою та територіальною специфікою. *(Автори знайомі з працею Самюеля Гантінгтона «The Clash of Civilizations», його теорією про дев'ять цивілізацій, лінії розломів між ними, місцем України в цих процесах та не збираються вступати у полеміку з цього приводу).*

Тож ми вважаємо основним конфліктом сучасної історії протистояння власне цивілізації мирності з позацивілізаційними силами, що практикують глобальний гібридний тероризм, гібридно-месіанські агресії та геноцидне варварство.

Позацивілізаційні сили раніше не відіграли визначальну роль у світових процесах, хоча на певних етапах становили серйозну загрозу. Таким злом у XXI столітті є тероризм. Поступово із точкового регіонального явища

він виріс до глобального та набув не лише територіальну особливість, а й одержавлену приналежність. Найбільшу значущість цьому комплексному злу надає розвинутий ВПК та володіння ядерною зброєю. І нині центральний організм генерування стилістики та енергій позацивілізаційних сил розташований на території путінської федерації. Нинішня РФ набула зримих рис неоімперії минулого з елементами сучасних технологій для управління владними інституціями та масовою свідомістю власного населення, а також еліт та громад в інших країнах. З урахуванням того, що світова історіографія вважає Росію батьківщиною тероризму [1], пазли сучасної історії глобального гібридного тероризму складаються в розуміння традиційної ролі Московії у світових процесах.

Те, що нинішнє кремлівське керівництво грається саме в цивілізацію, лише підкреслює позацивілізаційність московської неоімперії [2]. Претензії Кремля на російську цивілізацію доводить, що Путін і його кліка розуміють, що бавитися в імперію обраних наразі є недалекоглядною позицією. Тому вони обрали для реалізації своїх агресивних намірів планетарний рівень, а Україна є пробною кулею в цій глобальній грі.

Зауважимо: цей комунікаційний акцент – не імперія, а саме цивілізація – пов'язаний із боротьбою за майбутнє. Тому всі дії Путіна і очолюваного ним режиму слід розглядати не як повернення країни в минуле, а як моделювання власного і планетарного майбутнього. Тож навіть занурення російського населення в геймерсько-імітаційну атмосферу далекої перемоги антигітлерівської коаліції над гітлерівською Німечиною 1945 року, єдиним переможцем в якій Кремль визначив Росію (СРСР), дедалі більше набуває форми сектанства. Це і

є базовий екзистенційний тренд формування нової путінської державності – реальності, де домінантними аспектами стають віра у обраність російської нації, її непереможність, ненависть до ворогів (їх визначає Кремль), готовність до самопожертви заради майбутнього держави (традиційний історичний наратив) тощо. Це тотальне комунікаційно-контентне занурення в ірреальність можна вважати ще одним історично-трагічним експериментом над народами путінської федерації.

Чому росіяни та інші народи умовної федерації практично мовчки терплять ці нескінченні експерименти кремлівських вождів? Якщо глянути на історичну ретроспективу, то виникає враження, що московити мають вроджену *analgesia* – патологічний стан, за якого системно блокується відчуття болю. Така нечутливість до власного болю (як з позицій медицини, так і з соціально-політичних) є вкрай небезпечною і часто призводить до летальних наслідків. Та цим протягом віків користуються російські царі, генсеки і президенти. Щодо сьогоденішнього дня, то російський політтехнолог і публіцист Станіслав Белковський зауважує, що «Путін, як і Сталін, робить ставку на безмежне терпіння російського народу» [3].

Такий стан нечутливості до болю, але вже інших народів, Кремль використовує в своїй зовнішній політиці, намагаючись вирішувати більшість питань з позиції сили. Події в Україні з 2014 року є яскравим підтвердженням цього.

Якщо аналізувати вплив РФ на загальну ситуацію у світі, то тут режим обов'язково задіює, крім політичного й дипломатичного, арсенал інформаційно-медійного пропагандистського впливу на країни і території. Коли ми уважно подивимося на комунікаційно-контентну

мережу Кремля, яку політичний режим розгорнув у світі, то побачимо, що задіяні всі рівні й канали передачі контенту, оперативного (а в окремих випадках – синхронного) перекладу, мультиплікаційно-геостратегічного оперування подієвими процесами тощо. Таким чином кремлівські митці, артисти, спортсмени, журналісти, лінгвісти, науковці, технологи тощо об'єднуються для виконання певного завдання Кремля і працюють як єдиний механізм продукування потрібних наративів та комунікаційної стилістики. По суті, це воєннізовані загони путінських пропагандистів, готові виконати будь-яке завдання, які не переймаються проблемами моралі чи правової або цивілізаційної відповідальності.

Про ефективність їхньої діяльності може свідчити дослідження братиславського центру GLOBSEC, проведене у березні – квітні 2022 року, тобто тоді, коли вже понад місяць йшла широкомасштабна війна Росії проти України. Близько половини респондентів в Угорщині, Болгарії та Словаччині (загалом досліджували дев'ять європейських країн) тоді ще не покладали головну відповідальність на Росію як сторону, відповідальну за війну в Україні [4].

При цьому путінці чудово розуміють, що перемога в сучасній глобальній боротьбі визначається не кількісними, а передусім якісними вимірами наповнення життєвих середовищ. Тобто якість є визначальним чинником потужності генерованих Кремлем ментально-культурних потенціалів, продукованих через елементну базу потоково-динамічного контенту: сенси, змісти, сутності, контекст тощо. Досить часто особливістю такого контенту є внутрішня (прихована) агресія, яка має ефект відкладеного вибуху, тобто спрацьовує в потрібний момент.

Слід зауважити, що сучасний потоковий контент може набувати різних мультифункціональних форматів і спонтанно-ситуативних форм вираження, які забезпечують миттєве і водночас ефективне донесення основної ідеї на будь-якому рівні глобального споживання. Цим і користується осучаснена пропагандистська машина Кремля, яка спрямована на безперервне донесення наративів та стилістики путінської влади і формування потрібної Москві громадської думки у визначеній для комунікаційно-контентної агресії країні чи громаді.

ПУТІНІЗМ: ВАРВАРСЬКА НОВАЦІЯ ЧИ ТРАДИЦІЙНИЙ ФАШИЗМ?

Рашизм – російський фашизм – є явищем, що базується на державній ідеології імперськості та суто московитській специфіці під назвою «руській мір».

Не тільки Московія, а й її термінологія є злом, оскільки застосовує викривлені на угоду імперському режиму трактування. Це стосується, зокрема, і терміна «Росія». Цю назву території Московії слід віднести до ментально-історичної зброї, що потужно застосовується вже протягом кількох століть. Нам слід виправляти ситуацію, для чого належить розгорнути потужну діяльність щодо донесення до світової громади справжньої історії України та умовної історії Росії. Наразі фіксуємо відсутність такого українського генерованого дискурсу, який би обговорювали та уточнювали в середовищах експертів та світових ЗМІ.

Роки війни та різнофакторних агресій путінської РФ проти України призвели до того, що в українському слововжитку всі російські власні назви втратили свою ци-

вілізаційну суб'єктність. Тепер власні імена «путін», «сурков», «лавров» – це не про особистості, а номінативи «рф», «росія», «російський» тощо – не про суб'єктність держави. Це все мовні позначення геостратегічного зла, яке нині фізично вихлюпнулося за межі РФ та загрожує світовій демократії.

Процеси, що відбувалися в Московії протягом тривалого історичного часу і стверджували єдиний наратив – імперськість, досягли апогею саме у XXI столітті, за «самодержця» Путіна. Тепер путінська Росія вже не приховує зневаги до міжнародного права – вона його просто відмінила для себе, послуговується лише власними законами. Непотрібно зараз писати чергову «Війну і мир», щоб «сформулювати головний імперський політичний міф», який «створив настільки привабливий образ Росії як країни, де відсутні серйозні правопорушення, і з такою кількістю видатних громадян, які діяли в «реальній» історії, що, по суті, не можна було навіть думати про якусь його серйозну критику» [5], бо для цього існує агенція «Россия сегодня» з підрозділом Sputnik, представленим філіями у понад 30 країнах [6]. Не варто залучати сонм істориків для написання «правильних» книжок – достатньо ознайомитися з «історичними» промовами Путіна [7]. Така от *Geschichtspolitik* у виконанні кремля.

Тепер нео-Московія не приховує свого істинного обличчя – варварського, його не змогли змінити плин часу та цивілізаційне вдосконалення світової громади. Міжнародна громада зрештою зняла рожеві окуляри, через які весь цей час спостерігала за Росією, і з подивом виявила, що нинішня РФ не є ні федерацією, ні державою, ні суспільством. Це насправді лише місце новаційної терористичності, практик гібридно-месіанських агресій та

тотального цинізму, спрямованого на мирний світ демократії.

Та передусім ці терористичні потуги направляються Кремлем проти росіян, під узагальненою назвою яких приховуються від світу близько 200 етносів [8]. Путінці не визнають прав і свобод корінних народів умовної федерації. Вони несамовито придушують все суспільно-людяне (живе), що є на цій території чи має там історичні корені.

Зараз представники корінних народів РФ намагаються об'єднатися задля спільного відстоювання своєї суб'єктно-націєтвірної перспективи. Вони створили платформу для боротьби за свободу та суверенітет, про що повідомляє громадський рух “Вільний Ідель-Урал” [9]. Наразі сили та можливості цього руху обмежені і потребують міжнародної підтримки.

Паростки свободи, що пробиваються крізь бетонний моноліт московитської імперськості, Кремль уже не в змозі знищити. Однак процес відновлення ідентичності народів РФ, з одного боку, потребує часу, а з другого – має шанс на реалізацію лише після спільної справедливої перемоги України з партнерами над путінізмом і демонтажу нинішнього політичного устрою під пильним наглядом міжнародних інституцій. Зараз розглядати путінську РФ та її системні елементи з висоти стандартів демократії чи застарілого міжнародного права після її нападу на Україну абсолютно недоцільно.

Ще однією загрозою для України, а отже і для світової демократії, є так званий ліберальний рух РФ, який нині представлений на міжнародних майданчиках як опозиційний, тож на нього покладають надії щодо оновлення РФ чимало світових діячів. Назвемо кілька імен цих «опозиціонерів»: Міхаїл Ходорковський, Юлія Латініна, Дмитрій Биков, Алексей Навальний, Гаррі Каспаров

тощо. Всі вони – вороги Путіна і його режиму, але жоден з них не є другом України. Всі вони – імперці, про що свідчать їхні публічні заяви, готові «зі зброєю в руках битися за цілісність імперії», відстоювати «руській мір», добиватися панування російської культури і величі російської держави тощо [10]. Це все наративи імперії, з якою зараз українці ведуть цивілізаційний двобій. І тому абсолютно актуально зараз звучать слова українського філософа Вахтанга Кебуладзе: «Путін – ворог нашого теперішнього, а російські «ліберали» – вороги нашого майбутнього» [11].

Українці вже довели світові, що історична Росія – це штучне утворення, яке традиційно тримається лише на силі багнетів. І майбутнє в цієї країни буде тоді, коли вдасться остаточно ліквідувати не лише форму існування, а й сам дух імперії на цій території.

З 2014 року, а надто – з 24.02.22, остаточно помер міф про Росію як правову державу, країну – світового лідера з великим потенціалом. Під ударами українських Збройних сил на друзки розлетівся і міф про «другу» армію світу. Ми побачили перед собою відроджений в надрах московитської імперії режим нацистської дикості, що загрожує мирному світові.

Дослідник націоналізму, тоталітаризму та голокосту професор Єльського університету Тімоті Снайдер визначає нинішній політичний режим Кремля як фашистський. Він вважає, що «сьогоднішня Росія відповідає більшості критеріїв, які використовують науковці для визначення фашизму. Це, зокрема, культ єдиного лідера Володимира Путіна. Це культ мертвих, організований навколо Другої світової війни. Є міф про колишній золотий вік імперської величі, який має бути відновлений смертоносною війною проти України» [12].

Снайдер проводить паралелі між путінською Росією та гітлерівською Німеччиною. Також він доходить висновку, що в разі перемоги Кремля світ «очікує десятиліття темряви». Цієї ж думки дотримується міністр оборони Великої Британії (2019 – 2023) Бен Воллес. У своїй промові в Національному музеї армії 9 травня 2022 року пан Воллес сказав: «Путін, його найближче оточення та генерали тепер копіюють фашизм і тиранію 77-річної давності, повторюючи помилки тоталітарних режимів минулого століття» [13].

Володимир Путін у своїх промовах та псевдонаукових доробках часто опирається на праці російського філософа і письменника минулого століття Івана Ільїна. Той був натхненником так званого білого руху, непримирним борцем з комунізмом та одним з ідеологів російського месіанізму й фашизму. Тож, очевидно, що саме в ільїнському фашизмі режим Путіна черпає своє великодержавне шовіністично-рашистське натхнення.

З позиції історичної ретроспективи, якби на певному історичному етапі два породження базового соціалізму – російського (РСДРП – ВКП(б) – КПРС) і німецького (НСРПН) – не розійшлися у своєму розумінні світової першості та національно-режимних ознак «загального блага» для людства (хоча воно стосувалося радше особистих поглядів обох диктаторів – Сталіна та Гітлера), то ідея фашизації могла б набути планетарних можливостей ще 100 років тому.

Через сутичку двох ідеологічних підходів, передусім практик, до базового явища фашизму / нацизму в Росії сам термін і вся супутня філософсько-ментальна надбудова набули негативної оцінної конотації і були відкинуті з публічного вжитку на деякий час.

Як бачимо, російський фашизм – явище далеко не нове і культивувалося досить тривалий історичний час,

мімікуючи під різні ідеологічні форми, допоки не знайшло сучасне відображення в ідеології «руського міра». Отже, рашизм-путінізм має історичне підґрунтя для подальшого культивування.

Саме його 2014 року принесли в Україну путінські терористи і саме він подавався тоді як національна ідея оновленої путінської Росії. Однак ще однією особливістю «русміра» є те, що він як ідея живе лише за підтримки (фінансування) одержавленого тоталітарного режиму. Без цього він доволі швидко конає. Отже, і російський фашизм житиме лише доти, допоки існуватиме його державне продовження, хоч би в якій формі це не виявлялося.

Тому ми можемо говорити про існування в нинішній путінській «ерефії» різних проявів російського фашизму, а також про наявність ще багатьох явищ, що супроводжують ксенофобську політику різноманітних сил впливу в сучасній московистській неоімперії.

Так, те ж поняття рашизму доцільно було б розглядати не через призму етнічного складника (є все ж таки роздвоєність між «рускімі» і «росіянами»), а як корпоративно-кластерне виявлення імперської державності, як ментальний наратив ситуативного поняття «політичний рускій».

Отже, витoki нинішнього стану РФ ховаються у фашистських ідеях минулого століття, де російська сторінка цього явища є досить потужною з позиції науково-філософського обґрунтування.

Однак за межами дискусії наразі залишається лінія «Ленін – Сталін – Путін», за якою постає комуністичний тоталітаризм, «присмачений» фашизацією. Та лінія, що дістала сучасну назву «рашизм», ще не має ґрунтового наукового дослідження.

І якщо одна частина тоталітаризму – нацистська – була свого часу покарана і відтоді перебуває в зоні міжнародного табу, то друга – комуністична – весь цей час продовжувала накопичувати свій від’ємний потенціал та готувалася до реваншу. І ця сатисфакція зрештою стала можлива, коли за мовчазної згоди міжнародної громади кремлівський режим зрівняв із землею Грозний і пошматував Чечню, напав на Грузію, нищить Сирію. «Вінцем» безкарності мав стати демонстративний напад на Україну. Та тут Московія нарешті отримала відкоша. Жорстокі, варварські за суттю дії путінських загарбників на теренах України повернули світову громаду до тями. Колесо історії з рипінням почало розвертатися в протилежний від Московії бік.

Однак наразі путінізм – як явище і ідеологія – ще не отримав свого вироку. До того ж багато хто з представників світового істеблішменту до певного часу не втрачали надію зберегти путіну «обличчя» [14]. Хоча це означало б суттєву (якщо не нищівну) поразку сталої демократії.

Путінізм є самостійним явищем сучасних реалій. Його особливістю є те, що він не має суто етнічного складника, отже виходить за межі кордонів однієї держави. Також він не є прив’язаним до однієї персони (як у випадку зі сталінізмом). Це радше корпорація клубного типу, члени якої претендують на світове домінування. Варто зазначити, що в глобальному публічному просторі вони цього майже досягли.

Колективний путінізм – це геостратегічне явище з невизначеним наразі потенціалом антицивілізаційного негативу. І це – реальна загроза для світової демократії й сталого мирного розвитку, з якими більшість народів пов’язує свою перспективу. Як ми зазначали вище, це

потребує подальших прикладних системних досліджень з метою його остаточного викорінення з усіх сфер цивілізаційного життя людства, де він ментально присутній (через культурно-креативні індустрії) в усіх горизонтах соціумних утворень.

В цій методологічній борні цивілізації та антицивілізації всі, хто сприймає путінську Росію як цивілізаційну державу, а Путіна – як її президента, суттєво помиляються в питаннях перспективних можливостей цієї субстанції.

Радник президента США з питань національної безпеки Джейк Салліван вважає, що час грає проти нинішньої Росії [15]. Він оперує традиційною логікою, яка, на жаль, не пояснює сутність історичного формування і нинішньої трансформації в абсолютне зло московитської імперськості.

Нинішній путінізм, агресія і злочини якого змусили здригнутися весь світ, є реальною загрозою насамперед для цивілізаційного світу. Це альфа і омега розуміння сутності цього режиму і всіх наступних його дій. Тому час буде на боці Кремля, навіть якщо намагання «врахувати інтереси Росії» в нинішній війні зникнуть повністю, але підтримка України, передусім зброєю і консолідацією зусиль, невідповідатиме необхідним адекватним запитам.

РОСІЙСЬКИЙ ТОТАЛІТАРИЗМ: ЯК З'ЯВЛЯЮТЬСЯ НОВІ «ВОРОГИ НАРОДУ»?

Путінізм як сучасний прояв російського тоталітаризму веде правовий наступ на цивілізаційний потенціал суспільства, оголошуючи ворогом системи всіх, хто відмовляється погоджуватися з наративами Кремля.

Путінізм у дії – це не лише фізичні агресії, зокрема проти України. Це насамперед генерування технологічно-креативних спроможностей для досягнення глобального дипломатично-геостратегічного домінування.

Проявляється це передусім у спрямуванні на світ безперервного індустріального комунікаційно-контентного дезінформаційно-фейкового потоку, який і визначає стилістику присутності РФ у міжнародному порядку денному.

Водночас у внутрішньому «порядку денному» Кремль закриває всі наявні можливості вільного поширення інформації, думок, а надто – протестні дії громадян, громадських організацій чи партій. Задля цього під потреби путінського режиму підганяється вся квазіправова база РФ. З минулого року путінці активно продукують в умовній путінській РФ нові правові терміни-поняття. Так вони розширюють в кремлівському тераріумі види злочинності, попираючи міжнародне право і здоровий глузд.

Наприкінці червня 2022 року російське законодавство зафіксувало термін-явище «іноагент» [16]. Воно тепер може присвоюватися будь-яким юридичним чи фізичним особам, незалежно від громадянства, котрі, на думку влади, отримують іноземну підтримку або знаходяться під «іноземним впливом» та здійснюють іншу діяльність, види якої визначає закон. Поняття іноземного впливу таке широке й розмите, що під відповідальність за небажану владі діяльність може підпасти будь-хто.

Так, на думку розробників, іноземним агентом вважається «особа, яка отримала підтримку з-за кордону або перебуває під іноземним впливом і займається в Росії політичною діяльністю, цілеспрямованим збором відомостей у сфері військової, військово-технічної діяльності РФ або розповсюдженням повідомлень і матеріалів для необмеженого кола осіб».

Іноземним впливом вважається «надання іноземним джерелом особі підтримки чи вплив на особу, зокрема шляхом примусу, переконання чи іншими способами». Під підтримкою розуміється надання особі іноземним джерелом коштів чи іншого майна і навіть надання організаційно-методичної, науково-технічної чи іншої допомоги. Чіткі критерії того, що саме вважається іноземним впливом, зокрема в інших формах, установить Міністерство юстиції РФ.

Іноагенти також не зможуть «працювати на державній чи муніципальній службі, бути членами виборчих комісій, виступати організаторами публічних заходів. Також вони не зможуть інвестувати у стратегічні підприємства в Росії, користуватися системою спрощеного оподаткування, вносити пожертвування до виборчих фондів кандидатів та політичних партій».

Новий закон набрав чинності з 1 грудня 2022 року. З 24 лютого 2022 року по 24 лютого 2023 року іноагентами в Росії було визнано 218 фізичних та юридичних осіб [17].

Раніше, у березні 2022 року, депутати російської Думи ухвалили поправки до Кримінального кодексу РФ, а також зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення, відповідно до яких встановлюється відповідальність за поширення недостовірної інформації про роботу державних органів Росії за кордоном [18].

«Родзинкою» цих змін є доповнення раніше ухвалених норм про адміністративну і кримінальну відповідальність за поширення фейків про дії Збройних сил РФ.

Відповідно до поправок до КК РФ, за «публічне поширення під виглядом достовірних повідомлень свідомо неправдивої інформації, що містить дані про виконання державними органами РФ своїх повноважень за межами території РФ з метою захисту інтересів РФ та її гро-

мадян, підтримки міжнародного миру та безпеки», буде загрожувати штраф у вигляді від 700 тис. до 1,5 млн рублів чи позбавлення волі терміном до трьох років.

Те саме діяння, вчинене з використанням службового становища, або групою осіб, або «зі штучним створенням доказів звинувачення», або «з корисливих спонукань», або «за мотивами політичної, ідеологічної, расової, національної чи релігійної ненависті чи ворожечі», пропонується карати штрафом у розмірі від 3 млн до 5 млн рублів або позбавленням волі на строк від п'яти до 10 років. Якщо ж згадані дії спричинили тяжкі наслідки, всі вони каратимуться позбавленням волі терміном від 10 до 15 років.

Як закон про фейки працює на практиці? Інструментом його реалізації є сумнозвісний Роскомнагляд. На його вимогу з початком агресії, а надто – після ухвалення змін до законів, із російських ЗМІ видаляються всі матеріали, в яких згадується війна проти України в будь-якій формі. Такі репресивні дії були вчинені до «Новой газеты», «Медиазоны», «Дождя» тощо. Зрештою телеканал «Дождь» призупинив свою роботу, а «Эхо Москвы» (радіоканал та сайт) самоліквідувалося після блокування. Сайти іноземних ЗМІ на території РФ недоступні.

Ось ще кілька прикладів дії цього закону.

МВС Росії оголосило в розшук колишнього видавця «Медузи» та колишнього гендиректора «Яндекс.Лавки» Іллю Красильщика. Його звинувачують за першою частиною статті 207.3 («Публічне поширення свідомо хибної інформації про використання ЗС РФ»). Нині Красильщик перебуває за кордоном [19].

Міщанський суд Москви засудив муніципального депутата Олексія Горінова до 7 років колонії загального

режиму. Горінова визнали винним у фейках про армію. У березні 2022 року депутат і голова муніципального округу Красносільський Олена Котеночкіна під час відкритого засідання ради депутатів оголосили нібито неправдиві відомості про дії російської армії. Зокрема Горінов запропонував розпочати засідання ради депутатів Красносільського району з хвилини мовчання, а також назвав спецоперацію війною. Кримінальну справу стосовно Котеночкіної виділено в окреме провадження, її оголосили в розшук [20].

Понад рік перебуває у СІЗО видавець видання «Листок» Сергій Михайлов у справі про «фейки про армію» (журналіст перебуває у СІЗО з 14 квітня). Причинами продовження арешту журналісту було, зокрема, названо нібито використання ним VPN при публікації матеріалів про події в Україні (у тому числі передрук статті з «Вікіпедії» про Бучу), а також той факт, що Михайлов останнім часом жив не за пропискою в республіці Алтай, а в готелі в Москві.

У суді Михайлов зазначив, що в матеріалах справи немає жодних доказів, що матеріали були опубліковані саме ним, сама по собі кримінальна стаття «не має права на існування», а «злочинна війна» з Україною є значно важливішою темою, ніж будь-які написані статті [21].

У червні 2023 року правозахисна організація «Меморіал» визнала видавця та засновника алтайської газети «Листок» Сергія Михайлова політичним ув'язненим [22].

Басманний районний суд Москви за клопотанням Слідчого комітету заарештував банківські рахунки майора поліції у відставці Олега Кашинцева у справі про «фейки» про армію (за мотивами ненависті – пункт «д» частини 2 статті 207.3 КК РФ).

У грудні 2021 року Кашинцев у формі співробітника поліції вийшов на пікет на Красній площі Москви з плакатом «Свободу Навальному!». У поліції міста Рибінська Ярославської області він пропрацював 18 років, з них 14 – у карному розшуку. Звільнився 2019 року на тлі протестів у Москві. Кашинцев покинув Росію наприкінці лютого, оскільки, за його словами, силовики погрожували порушити справу за статтею про екстремізм, а також виставили за ним зовнішнє спостереження [23].

Таких випадків переслідування за нібито фейки про російську армію стає дедалі більше. Боротьба з «інакомисленням» не є know-how путінського режиму. Це радше реінкарнація радянського тоталітаризму.

В 30-ті роки минулого століття, коли тодішній керівник СРСР Й. Сталін формував режим особистої влади, він застосував політику боротьби з інакодумством. Тоді було ухвалено партійні рішення, які всупереч законодавству дозволили Сталіну вдатися до масштабних репресій щодо «класово ворожих» осіб. А такі особи знайшлися майже серед всіх верств населення – від партійних і радянських працівників до робітників і селян. У системі сталінської держбезпеки були сформовані так звані позасудові органи, репресивні дії яких не підлягали контролю. Так була запущена машина нищівних репресій задля встановлення особистої влади Й. Сталіна. Згодом цей період існування радянського Союзу американський історик Роберт Конквест охарактеризує як «великий терор» [24].

Після короткої «хрущовської відлиги» наприкінці 50-х – на початку 60-х років минулого століття в СРСР настав період «ресталінізації». Він характеризується посиленням тиску на інакомислячих радянських громадян, однак цього разу без масових репресій. У вересні 1966 р.

до Кримінального кодексу РРФСР внесли доповнення до статей 190-1 та 190-3. Стаття 190-1 КК РРФСР звучала так: «Систематичне поширення в усній формі свідомо хибних вигадок, що ганьблять радянський державний і суспільний устрій, а також виготовлення або поширення в письмовій, друкованій чи іншій формі творів такого ж змісту». Санкція – до 3 років позбавлення волі [25].

Пізніше, у 1970-ті роки, тактика боротьби з інакодумством принципово змінюється. КДБ переходить до практики, основою якої було «...розумне поєднання профілактичних та інших оперативно-чекістських заходів з заходами кримінального переслідування у випадках, коли це необхідно». Як свідчать документи, радянська влада наприкінці 1970-х – на початку 1980-х років вважала, що їй вдалося ліквідувати «основні центри інакодумства» [25].

Однак вже за кілька років з'ясувалося, що насправді це було оманливе враження – наприкінці 80-х років минулого століття СРСР підійшов до своєї логічної кончини. В Росії на короткий період знову з'явилися проблиски демократизації і надії на оновлення країни. За десять років, з приходом до влади В. Путіна, ці сподівання поступово згасли. Росія знову занурилася в атмосферу диктаторства і тиранії – вона повернулася до звичного історичного стану. Ухвалення законів, які посилюють репресії інакомислячих громадян, є підтвердженням того.

По суті, путінці останніми правовими нововведеннями реанімували з кривавої радянщини термін «вороги народу», розширивши його до «іноземних агентів». Очевидно, це претензія на глобальне переслідування людей та організацій і ще одна форма залякування населення.

СУЧАСНИЙ ГЕНОЦИД УКРАЇНЦІВ – ТЕХНОЛОГІЯ ЗНИЩЕННЯ НЕПОКІРНОГО НАРОДУ ЧИ ГЛОБАЛЬНИЙ ФОРМАТ ЗАЛЯКУВАННЯ СВІТУ?

**Це продовження історичної ідеологічної лінії
великодержавного шовінізму й ксенофобії,
яка стала основою путінського
глобального гібридного тероризму**

Через призму десятилітніх подій в Україні (2013 – 2023 рр.) світова громада усвідомлює потенційну можливість власних втрат, які можуть настати, якщо не зупинити терористичні практики кремлівського варварства. Насамперед це втрати цивілізаційної цінності інклюзивної (повсюдної) мирності. Не можна допустити, щоб надбаня людства були зведені нанівець порухом режиму, що сповідує глобальний гібридний тероризм.

Тотальне демонстративне онлайн-нищення України і українства на очах усього світу є технологічною новацією путінського режиму. Це своєрідна «проба пера» Кремля перед тим, як застосувати ці напрацювання до інших держав світу, зокрема країн Балтії та Польщі.

Відмова Путіна йти на компроміси, які європейське співтовариство намагалося йому запропонувати, підтверджує це припущення [26]. За словами канцлера Австрії Карла Негаммера, який зустрічався з кремлівським імперцем ще у квітні 2022 року, російський президент повністю розмірковує «за логікою війни» [27].

Канцлер Німеччини Олаф Шольц, який свого часу докладав чимало зусиль, щоб знайти порозуміння з Путіним, нині є категоричним: «Абсолютно зрозумілим є те, як ця війна може завершитися: Росія повинна вивести свої війська. Це стане основою можливості встановлен-

ня справедливого миру в Україні та запобігання досягненню Росією її імперських цілей» [28].

Отже, очевидним стає розуміння того, що путінізм – це диктатура геноцидності, а не просто війни чи терористичної агресії на геостратегічних полігонах континентів. Прагнення Путіна знищити українців є геноцидом, відверто говорить президент США Джо Байден: «Так, я назвав це геноцидом, адже стає все зрозуміліше, що путін просто намагається знищити ідею українства, і доказів цього стає дедалі більше». Хоча правомірність застосування цього терміна щодо дій імперських вояків в Україні мають визначити юристи, на думку Байдена, для нього «це виглядає саме так» [29].

Путінізм як комплекс технологічно-ресурсних систем і стилістик знищує простір мирності і міжнародного права. Так він руйнує основу цивілізованого життя.

Ми фіксуємо хвору логіку диктатора, який за допомогою своїх посіпак роками переводив суспільні стани РФ в одержавлено-корпоративні, а згодом це державне утворення трансформував в узурпаційно-режимне існування на базі комбінованого месіонізму, тотального цинізму та глобального гібридного тероризування.

Маємо справу із технологією трансформаційної конкретики з утвердження геостратегічного простору зла. Цю технологію жодним чином не можна вважати регіональною чи точковою, вона претендує на весь світ. Найстрашнішим є те, що путінці перевели терор і геноцид із факту в технологічний інтелектуально-вербальний процес.

Для науки предметом досліджень, безсумнівно, буде вивчення характерних змін свідомості та менталітету великої маси людей, які під впливом відповідних пропагандистсько-ідеологічних чинників втратили здат-

ність до адекватного сприйняття реальності і погодилися бути інструментом бездумності та бездушності. Цей соціум живиться енергетикою і настроєм поведінки фанатично-абсолютного світосприйняття власної безмежної безкарності. Він з легкістю звільнився від докорів совісті, емпатії, гідності, волі, свободи, гуманістичної культури тощо. Експеримент над цим соціумом тривав не одне століття і зрештою вийшов на фінальний результат. Ми сьогодні фіксуємо створення осередку абсолютного зла, яке загрожує не окремій державі чи народові, а світовій цивілізації.

Походження цього зла сягає в історичну далечінь, в ті часи, коли Московія вирішила змінити свою історію і користуватися надалі чужими коренями, а не своєю джерельною базою історичних витоків. Відчуття провини за цю крадіжку переслідувало Кремль весь час і поступово переросло в потребу доводити всім свою правоту силою. Так тривало протягом кількох історичних епох. Зараз це маніакальне намагання ствердити себе через приниження інших поєдналося з психологічним зламом однієї людини, яка свій внутрішній страх перед світом зробила страхом світу.

У програмі на телеканалі NBC колишній президент США Барак Обама заявив: «Путін завжди був нещадним як до свого народу, так і до інших. Він завжди був людиною, охопленою цим викривленим, спотвореним почуттям образи та етнічного націоналізму» [30]. Такої ж позиції дотримується і президент Франції Емманюель Макрон, який стверджує, що в Путіна «образя переросла в параною» [31].

Раніше окремі прояви цього зла на власній (нищення етносів, голодомори) та чужій (участь у нескінченних війнах і агресіях) територіях сприймалися міжна-

родним товариством радше як захист державних інтересів Московії. Те, що це насправді перетворилося на геостратегічне явище тотальної геноцидності, яке московитська неоімперія насаджує як альтернативне джерело існування сучасної цивілізації, світ побачив лише на прикладі широкомасштабної демонстративної геноцидної агресії проти України.

Цю агресію вже відчув світ – постала загроза голоду в африканських країнах. Проблема продовольчої катастрофи має два основних аспекти. Це блокування РФ шляхів доставки українського зерна до країн Африки, що є фізичною проблемою, а також – комунікаційно-контентне спотворення Кремлем реальності, щоб переконати світ, передусім африканський, у тому, що винуватцем цієї трагедії є не Росія, а США, ЄС та Україна.

Високий представник ЄС Жозеп Боррель у червні 2022 року на пресконференції за підсумками зустрічі Ради міністрів ЄС із закордонних справ наголосив на тому, що Кремль з метою тиску на міжнародне співтовариство навмисно створює проблему голоду в країнах Африки. Тому це абсолютно свідомо дія Кремля, кінцевою метою якої є глобальні наслідки – «руйнівний ефект» для планети. Він звернув увагу на те, що російська пропаганда діє за своїм традиційним і вивіреним десятиліттями методом – московити спочатку створюють проблему, а потім намагаються звинуватити в ній інших [32].

І судячи зі звернення до ЄС голови Африканського союзу президента Сенегалу Макі Салла у червні 2022 року з проханням скасувати частину санкцій проти Росії, оскільки, на його переконання, в інший спосіб африканські країни не зможуть без проблем закуповувати сільгосппродукцію у РФ, певною мірою путінці тоді досягли успіху [33].

За рік, у липні 2023, путінська Росія все ж вийшла із «зернової угоди». При цьому Путін облудливо мотивував це тим, що нібито угода не виправдала свого призначення. Він із свого бункера не побачив зменшення загрози голоду в найбільш вразливих країнах Африки, Азії та Латинської Америки, але ще більше його хвилювало те, що «жодна з умов «угоди», що стосуються виведення з-під санкцій російського експорту зерна і добрив на світові ринки, не реалізувалася. Звинувативши американський та європейський бізнесу в тому, що він «вивозив та перепродав зерно з України», насельник Кремля пообіцяв, що Росія «може замінити українське зерно як на комерційній, так і на безоплатній основі» [34].

Насправді, всі зусилля Кремля після припинення дії «зернової угоди» були спрямовані на досягнення вигідних Москві умов заміщення українського зерна на світовому ринку російським, до якого окупанти додають крадене українське. Для цього була розгорнута шалена прихована робота з апаратом ООН, а також з президентом Туреччини Р. Ердоганом, який має тут власний інтерес. Вся ця таємна дипломатія супроводжувалася терористичними атаками по українським морським і річковим портах, зерносховищах тощо. Лише за дев'ять днів липня, тобто одразу після оголошення про вихід із угоди, загарбниками «пошкоджено та частково знищено 26 об'єктів портової інфраструктури та п'ять цивільних суден» [35].

Таким чином, після виходу Росії із угоди трек щодо «зернового коридора» розвивався двома шляхами – Україна шукала можливості продовження постачання збіжжя без Москви, для чого намагалася заручитися підтримкою партнерів, а РФ «працювала» з ООН і Туреччиною.

Станом на початок вересня Україна добилася проведення кількох суден морем, які були завантажені зерном. Таким чином можна стверджувати, що запрацював коридор для безпечної навігації суден з українським збіжжям. За підтримки партнерів цей шлях міг стати основою нового «зернового коридору».

Однак виключення з процесу Росії не підтримує Туреччина, президент якої на початку вересня (04.09.2023) після безуспішних спроб запросити Путіна до Стамбулу, сам прибув до РФ. Перемовини не зрушили з місця «зернову угоду», оскільки Кремль зайняв досить однозначну позицію шантажу світового товариства. Цей шантаж, ймовірно, враховує і коливання настроїв в апараті ООН – ще непередодні зустрічі Ердогана з Путіним були оприлюднені так звані пропозиції з пакету ООН для Росії. Там йшлося про те, що для відновлення Чорноморської зернової ініціативи варто підключити до SWIFT дочірню фірму Россельхозбанку, а також розблокувати заморожені активи російських компаній з виробництва добрив в Європі [36].

Тим часом путінський режим продовжує посилювати інформаційну діяльність у світі, зокрема на африканському континенті, метою якої є представлення України як неспроможного партнера і причину всіх бід. Тож маємо геостратегічний приклад комунікаційного представлення та контентного наповнення потрібної Кремлю версії-пояснення причин виникнення голоду на африканському континенті.

Отже, оперативне за часом, масштабне за охопленням, переконливе за змістом пояснення дій тієї чи іншої країни на міжнародній арені має визначальне значення для формування офіційної позиції уряду та громадської думки визначеної як ціль держави чи групи дер-

жав. Це підтверджує тезу про те, що ключовим питанням глобального стану публічного простору світу є комунікаційно-контентна безпека.

Маємо ситуацію, коли вже десятий рік поспіль глобальний комунікаційно-контентний простір піддається інформаційному спотворенню з боку РФ щодо реалій геноцидної агресії в Україні, що радикально впливає на світ і життя міжнародної спільноти.

Тому питання ліцензованих (достовірних) перекладів мовами світу важливих міжнародних подій, заходів, процесів повинно мати безперечну технологічну першість у діях держави з інформаційної безпеки. І, звісно, цією проблематикою мають перейматися всі країни, що опікуються мирною перспективою цивілізації.

Тривалий час контентно-технологічна першість донесення потрібної (вигідної) інформації у світовому масштабі залишається за путінцями. Вони на власний розсуд трактують події у світі, технологічно і дизайнерськи їх переформатовують та переорієнтують на рівні акцентів і нюансів, стилістики тощо. В результаті міжнародна суспільна правда, яка пройшла через інформаційний «сепаратор» Кремля, стає хитромудрою брехнею.

Тому питання адекватності комунікаційно-контентного супроводу виходить на перший план. Розуміння цього аспекту функціонування публічного простору з'явилося і в ООН. У штаб-квартирі організації в Нью-Йорку розглянули питання: «Підбурювання до насильства, що призвело до скоєння жорстоких злочинів», яке ініціювала Албанія як головуюча в РБ у червні 2022 року. Йшлося, зокрема, про роль, яку в її розв'язанні відіграла пропаганда та мова ворожнечі в Росії. Особлива увага приділялася з'ясуванню причин нинішньої війни та

ролі в цьому кремлівській пропаганді й мови ворожнечі, яка заповнила публічний простір Росії.

На засіданні РБ ООН з питань підбурення до агресій в Україні заступник глави місії США при ООН посол Річард Міллс заявив: «Ми рішуче відкидаємо спроби Росії викривити історію у своїх цілях і закликаємо Раду вчинити так само». Він також наголосив, що дезінформація, зловживання інтернетом, поширення російською пропагандою мови ненависті підживлює насильство в Україні [37].

Одночасно під час брифінгу в Білому домі координатор з питань стратегічних комунікацій Ради нацбезпеки США Джон Кірбі оголосив три основних цілі, які переслідуватиме під час самітів G7 і НАТО (відбулися наприкінці червня 2022 року) Президент США Джо Байден і які так чи інакше стосуватимуться реагування на війну Росії в Україні.

Нас у цьому випадку цікавить одна із цілей, а саме: «вироблення позитивного бачення світу, в якому демократії можуть досягти результатів і яке, як ми впевнені, переможе автократичне та корупційне бачення» [38].

Втім, за рік ми знову фіксуємо посилення російської пропаганди в різних точках планети, зокрема у Європі. Так, цьогорічні (2023) дослідження для Warsaw Enterprise Institute засвідчили, що у Польщі збільшується число осіб, передусім серед молоді, думки яких збігаються із пропагандистськими наративами Кремля щодо ставлення до Росії та війни в Україні, а також щодо тимчасово переміщених осіб і допомоги українцям [39]. В аналітичній записці проекту Kremlin Watchers Movement (березень 2023) йдеться про наступне: «Росія використовує дезінформацію як інструмент зовнішньої політики, а її військові дії в Україні підкріплюються операціями з

дезінформації. Польща, як один із головних союзників України, є важливою країною, проти якої кремль використовує дезінформацію. Цілями росії є: 1) послабити польсько-українські відносини шляхом створення антагонізму між двома народами; 2) зменшити підтримку поляками подальшої військової та гуманітарної допомоги Україні та 3) підірвати міжнародну позицію Польщі, приписавши їй проведення провокаційної політики щодо москви та прагнення втягнути НАТО у війну з росією. Російська дезінформація охоплює різні теми і часто базується на емоціях, і за її допомогою росія також намагається створити хаос і паніку в польському суспільстві» [40].

Зростає російська пропаганда в болгарських ЗМІ, передусім в інтернеті. У другому кварталі 2023 року її стало більш ніж утричі порівняно з аналогічним періодом минулого року [41].

The Washington Post із посиланням на дослідження, оприлюднене Європейською комісією, повідомляє, що протягом 2022 року та у першій половині 2023 року аудиторія та охоплення акаунтів у соціальних мережах, орієнтованих на Кремль, значно зросли по всій Європі, зокрема через послаблення стандартів безпеки X (колишній Twitter) [42].

Отже, ми фіксуємо, що особливим трендом міжнародних геостратегічних форумів стає колективний пошук причин світового успіху путінізму, який досі має прихильників і навіть лобістів, як наприклад у питаннях продовольчого колапсу, що насувається на країни Африканського союзу.

Ці публічні посили підтверджують парадигму комунікаційно-контентної безпеки як науково-прикладного напрямку, який пропонує не віддавати сучасну епоху по-

зацивілізаційним силам. Ньюанс полягає в тому, що в царині сучасної публічності сили зла ефективніше використовують темпи сучасних процесів, де превалюють швидкості, потоковість, динаміки, горизонталізація міжнародної спільноти тощо, тоді як демократія зазвичай оперує лише сталими медійними традиціями минулого.

США зробили основний наголос на тому, що викривлення історії та адекватне інформаційне бачення світу демократією – це сучасні глобальні виклики, якими можна нейтралізувати глобального агресора і його сателітів, зокрема й комунікаційно-контентними безпековими засобами.

Світ має сприймати історію континентів і народів як історичну даність, яку не можна трактувати ситуативно, кон'юнктурно, в інтересах владних груп чи кланів тощо. Мабуть, тут щодо історії постає питання вироблення світових стандартів на рівні міжнародного права, тобто норми, якої мають дотримуватися всі країни планетної цивілізації.

Історія має стати міжнародним еталонним стандартом правди, щоб остаточно не трансформуватися у ментальну зброю, яка примушуватиме нові покоління на варварське і терористичне кровопролиття за надуманими технологіями причинами.

У кожного народу є власна історія, яка є фундаментом його розвитку. Та в деяких випадках колонізатори намагалися стерти як саму історію, так і навіть згадку про неї, замінивши справжність на міф.

А у випадку з Московією ми спостерігаємо, що протягом віків цілеспрямовано нищилася й власна історія. Правителям Кремля, серед яких було чимало іноземних зайд, чомусь було соромно перед європейцями за власну

історію, тому вони взялися її переписувати. І це переписування триває досі. Нинішня агресія проти України викликана, зокрема, й девіантними особливостями розуміння історії Путіним і його посіпаками.

Тому путінський режим сьогодні «шукає» свої «скрепи» в Херсонесі в українському Криму, у викраденому скіфському золоті тощо. Та й захоплення Києва було потрібне Путіну для задоволення одвічного кремлівського его щодо «матері міст руських».

Сьогодні історична арена та інформаційне бачення демократією сучасного світу стають складниками потужного потенціалу мирного розвитку планети. Звісно, якщо світ демократії втримає ці два напрями в межах міжнародного правового поля.

Треба мати на увазі, що на цих напрямках позацивілізаційні сили наступають рішучіше, ніж світ демократії. У міжнародній громаді відповідне розуміння приходить, на жаль, повільніше, до того ж, часто воно поверхове. Тут необхідна кардинальна зміна парадигми бачення й вивчення історії, яка має спиратися на міжнародне право.

Побороти путінський фашизм та кремлівські медійні реальності ми можемо лише креативом права і неупередженої історії.

Важливим для розуміння особливостей нинішньої прецедентної форми неоварварського режиму Кремля є те, що вона вбирає в себе технологічно-креативні потенціали сучасної епохи. І ще – ключовою особливістю «глибинного путінізму» є його здатність і націленість на моделювання майбутнього через сакралізацію минулого. Тому не варто себе заспокоювати тим, що нинішня Росія повернута вся в минуле й живе лише «глибинною» історією. Якраз зараз ми є свідками формування

абсолютно нового, вкотре вигаданого у Кремлі, майбутнього. Повернути території умовної РФ до витоків, зняти історичну облуду з очей і умів росіян – це одне із завдань українців та їхніх партнерів. Звісно, після справедливої перемоги та комплексної депутатнізації країни.

ВИСНОВКИ

1. Нинішня Російська Федерація за своїм політичним устроєм та суспільно-громадським станом є логічним продуктом історичного розвитку московської імперії, сучасною її формою. За весь час існування цього державного утворення, яке мало різні прояви – московське князівство, царизм, більшовизм, псевдodemократична федерація, його сутність залишалася тоталітарною. Ізоляція громадянських спільнот та гальмування економічно-громадянського розвитку територій умовної федерації, заперечення горизонтального партнерства та автономної спроможності кожного федерального суб'єкта дали нову якість мобілізаційному потенціалу втримання режимом узурпованої влади, виявленням якого стали перманентні різноформатні комунікаційно-контентні та фізичні агресії проти визначених Кремлем ворогів.

2. Кремлівський тиранічний деспотизм владного режиму проявляється через економічно-тоталітарні традиції; цинічну дипломатичну стилістику монопольного режиму, який немає залежності від виборчого, міжнародного та громадянського права; геостратегічні агресивні дії зі знищення залишків демократичної цивілізаційності в межах наявної державності; глобальні трансформаційні новації традиційного тероризму і прикладного неоварварства.

3. Суспільно-політична та економічна деградація путінської Росії загострила проблеми утримання влади групою імперців на чолі з В. Путіним, що призвело до версійної активізації регіональних експансій, які згодом переросли у комплекс геостратегічних агресій проти світової демократії.

4. Зростання публічних ознак ефективності агресій Кремля (комунікаційно-контентне домінування) на світовій арені, які переросли у претензії на роль облаштувача світового порядку, ігнорування пріоритету міжнародного права, руйнування системи світової безпеки, вивели політичний режим РФ з цивілізаційної орбіти у стан позацивілізаційної сили абсолютного зла.

5. Через наявність у РФ ядерної зброї, геостратегічне гуртування Кремлем певної групи невизнаних держав, які підтримують політику Москви, підігрування путінської Росії з боку частини політичних авторитарних режимів на міжнародній арені намітилася нова лінія цивілізаційного розлому. На відміну від біполярного світу ХХ століття, у ХХІ столітті кардинально зростає роль будь-якої держави, що обумовлюється технологічними змінами на планеті та глобальною інфраструктурно-сервісною залежністю. «Малі» держави з потужним технологічним потенціалом зараз впливають на остаточні рішення світової громади, тож гранди міжнародної політики мають враховувати цей аспект.

6. На сучасному етапі цивілізаційного розвитку людства протистояння цивілізації (ноосферної мирності) і позацивілізаційних сил є ключовим чинником, який визначатиме подальшу долю планети.

7. Застосування путінським режимом комплексу комунікаційно-контентних впливів на власне населення і занурення його у вигадану контентну реальність слід розглядати не як повернення країни в минуле, а як мо-

делювання власного планетарного майбутнього. Такий підхід є know-how кремлівських політтехнологів.

8.РФ є поліетнічною державою, де тривалий історичний час центральному режиму доводилося або враховувати інтереси національних меншин, або жорстко їх пригнічувати. Путінський режим запустив механізм творення «політичного руского», де метою є нейтралізація етнічних особливостей, знищення процесу націогенезу та «перепрошивка» свідомості в інтересах владного режиму Кремля. Одним із найдієвіших форм цього є відміна навчання у школах національними мовами та навмисне ігнорування національної (корінної) культурної спадщини.

9.Кремль протягом тривалого історичного часу формував систему публічного комунікаційно-контентного впливу на громади країн світу. За путінського правління ця система перетворилася на елемент внутрішньодержавного управління, інструмент формування потрібної Москві громадської думки на визначеній території й на механізм політико-дипломатичного примушення міжнародного істеблішменту до необхідного Кремлю рішення. Так путінська РФ формувала загальносвітові інформаційні тренди та наративи.

10.Привласнивши перемогу у Другій світовій війні, Кремль зробив наратив перемоги базовим явищем творення нової російської(путінської) дійсності. При цьому безапеляційність трактування історії війни у викладенні кремлівських глашатаїв виключає будь-яку критику дій СРСР та його діячів, що закріплено російським законодавством. Отже, путінська Росія перейшла в стан рашизму – російського фашизму, який є корпоративно-кластерним виявленням імперської держави та імперського корпоративізованого суспільства.

11. Маємо всі підстави класифікувати сучасну форму правління в РФ як путінізм, який є явищем сучасних реалій. Його особливістю є те, що він не має суто етнічного складника, що дозволяє йому оперувати в середовищах громад інших країн. Він набув форм корпорації клубного типу, члени якої претендують на світове домінування. Колективний путінізм – це геостратегічне явище з невідзначеним наразі потенціалом негативу, що є реальною, хоча не усвідомленою остаточно, загрозою для світової демократії.

12. Путінізм одночасно є геостратегічним явищем, ідеологією, комплексом технологічно-ресурсних систем і стилістик зі знищення просторів мирності, міжнародного права, руйнування цивілізованого життя. Путінізм – це диктатура геноцидності, а не просто війни чи терористичної агресії на геостратегічних полігонах континентів.

13. Путінська РФ являє собою варварсько-терористичний режим, що загрожує знищенням народів умовної федерації та світу.

14. Особливістю нинішньої прецедентної форми неоварварського режиму Кремля є застосування технологічно-креативних потенціалів сучасної епохи, за допомогою яких «глибинний путінізм» намагається моделювати майбутнє через сакралізацію минулого.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Визнати на рівні ООН нинішню ситуацію у світі цивілізаційним розломом, що впливатиме на розвиток мирної перспективи планети та її існування загалом.

2. Зафіксувати на рівні міжнародного права наявність позацивілізаційних сил зла (владних режимів), які вчиняють постійні агресії проти цивілізації з метою її знищення.

3.Протистояння цивілізації і позацивілізаційних сил визнати ключовою характеристикою XXI століття.

4.Політичний режим нинішньої РФ вважати джерелом та натхненником глобального гібридного тероризму.

5.Нинішнє протистояння України агресіям путінської Росії класифікувати як Українську цивілізаційну війну.

6.До пакету санкційної політики стосовно РФ доцільно включити обов'язкове надання населенню путінської Росії та українським громадянам, що перебувають в тимчасовій окупації, вільного доступу до Інтернету через можливості супутникового зв'язку. Для цього започаткувати окрему міжнародну програму.

7.Путінізм (наряду із сталінізмом) доцільно розглядати як історичний складник більш широкого явища «комунізм» і засудити його через проведення символічного суду історії і як продовження Нюрнберзького трибуналу 1945 року.

8.У міжнародному праві зафіксувати термін «голодомор-геноцид», який описати на історичних фактах України та прикладі дій РФ зі створення глобального голоду в країнах Африки й Азії в 2022–2023 роках.

9.Проведення РФ комунікаційно-контентних агресій проти світової демократії, метою яких є формування іншої публічної реальності в інтересах Кремля, визнати міжнародним злочином. Визначити міру покарання за вчинення таких злочинів, зокрема й іншими державами чи організаціями.

10.Об'єднати зусилля міжнародної громади у справі нейтралізації комунікаційно-контентних агресій путінської Росії на міжнародній арені, для чого утворити постійно діючий орган з відповідними повноваженнями.

11. Заборонити путінській РФ проводити інформаційні кампанії чи іншу пропагандистську діяльність на території ЄС, а також добиватися такого становища в країнах світу.

Список посилань

1. Кульчицький С.В., Примаченко Я.Л. ТЕРОР І ТЕРОРИЗМ. – URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Teroryzm>

2. Россия – страна-цивилизация. О чем Владимир Путин говорил на заседании клуба «Валдай». URL: https://tass.ru/politika/6960522?utm_source=google.com&utm_medium=organic&utm_campaign=google.com&utm_referrer=google.com; Путин назвал Россию отдельной цивилизацией. URL: <https://www.interfax.ru/russia/709039>

3. «Путин делает ставку на безграничное терпение русского народа». Белковский о том, сколько продлится война и что ждет бойцов с «Азовстали». URL: <https://www.currenttime.tv/a/belkovskiy/31858618.html>

4. GLOBSEC Trends 2022: Central and Eastern Europe amid the War in Ukraine. URL: <https://www.globsec.org/publications/globsec-trends-2022-central-and-eastern-europe-amid-the-war-in-ukraine/>

5. Томпсон, Ева М. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. / Пер. з англ. М. Корчинської. – К: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. — 368 с. с. 72-73. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-500-265-1/966-500-265-1.pdf>

6. «Россия сегодня». URL: <https://xn--c1acbl2abdlkab1og.xn--p1ai/>

7. Сліпченко С., Перевошиков К. Про історичну єдність брехні та Володимира Путіна. URL: <https://voxukraine.org/pro-istorychnu-yednist-brehni-ta-volodymyra-putina/>

8. Клесов А. А. Народы России. ДНК-генеалогия. Питер, 2021. 784 с.

9. Корінні народи РФ створюють платформу для боротьби за свободу та суверенітет. URL: <https://idel-ural.org/uk/archives/korinninarody-rf-stvoryuyut-platformu-dlya-borotby-za-svobodu-ta-suverenitet/?fbclid=IwAR0ManqpdM2jcGsaTYkOrsHRuRQWTtaQxdw--SxqpIiNgKGulqDVy8Ph0Ww>

10. І. Лосев. Час утрати ілюзій. Але не всіх... URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chas-utrady-ilyuziy-ale-ne-vsih>

11. «Росія завжди загрозувала людству». Путін – ворог нашого теперішнього, а російські «ліберали» – нашого майбутнього. Інтерв'ю з філософом. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/putin-vorog-teperishnogo-ukrajini-rosiyski-liberali-maybutnogo-kebuladze-ostanni-novini-50248767.html>

12. Timothy Snyder. We Should Say It. Russia Is Fascist. URL: <https://www.nytimes.com/2022/05/19/opinion/russia-fascism-ukraine-putin.html?searchResultPosition=7>

13. Ben Wallace: Russia ‘mirroring’ WW2 fascism in Ukraine invasion. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-61376463>

14. Драбок І. Звідки беруться «ініціативи з російським душком», та що з ними робити. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3487958-sud-mn17-dokaziv-dostatno-risenna-ocikuetsa-do-15-grudna.html>

15. Press Gaggle by Press Secretary Karine Jean-Pierre and National Security Advisor Jake Sullivan. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2022/05/20/press-gaggle-by-press-secretary-karine-jean-pierre-and-national-security-advisor-jake-sullivan/>

16. Как будет работать новый закон об иноагентах. URL: <http://duma.gov.ru/news/54760/>

17. Сколько новых иноагентов появилось в России за год СВО: инфографика. URL: <https://news.ru/russia/skolko-novyh-inoagentov-poyavilos-v-rossii-za-god-svo-infografika/>

18. Приняты поправки об ответственности за фейки о работе госорганов РФ за рубежом. URL: <http://duma.gov.ru/news/53773/>

19. МВД России объявило в розыск медиаменеджера Илью Красильщика. URL: <https://www.currenttime.tv/a/ilyu-krasilschika-obuyavili-v-rozysk/31933518.html>

20. Суд приговорил муниципального депутата Горинова к семи годам колонии. URL: <https://ria.ru/20220708/gorinov-1801183338.htmlhttps://t.me/sotaproject/43094>

21. Суд продлил срок содержания в СИЗО издателя «Листка» Михайлова. URL: <https://lenizdat.ru/articles/1161028/>

22. «Мемориал» признал издателя алтайской газеты «Листок» политзаключенным. URL: <https://www.sibreal.org/a/listok/31910134.html>

23. Полицейскому в отставке арестовали счета по делу о «фейках» про армию. URL: <https://ovd.news/express-news/2022/07/06/>

policeyskomu-v-otstavke-arestovali-scheta-po-delu-o-feykah-proarmiyu

24. Robert Conquest. THE GREAT TERROR. Stalin's Purge of the Thirties. First Collier books edition. New York, 1973.

25. Борьба с инакомыслием в России в 60 – 80-е гг. XX века. В. Н. Казьмин, М. В. Казьмина. Вестник Кемеровского государственного университета 2015 № 2 (62) Т. 2. С. 166-169.

26. Путін не готовий до реальних переговорів з Україною – прем'єр Словаччини. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/06/2/7140533/>

27. Канцлер Австрії заявив, що не має «оптимістичного враження» після зустрічі з Путіним. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nehammer-putin/31798492.html>

28. Шольц спростував повідомлення щодо бажання путіна домовлятися про мир. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3686982-solc-sprostuvav-povidomlenna-sodo-bazanna-putina-domovlatisa-pro-mir.html>

29. Biden calls Russia's war in Ukraine a 'genocide'. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/04/12/biden-calls-russias-war-ukraine-genocide/>

30. Former President Obama on Putin's war. URL: <https://twitter.com/TODAYshow/status/1513844102953066496>

31. «Образ переросла в параною»: Макрон розповів, чому Путін вирішив напасти на Україну. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/04/13/7137744/>

32. росія провокує глобальний голод з метою тиску на Україну, ЄС і весь світ – Боррель. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3511311-rosia-provokue-globalnij-golod-z-metou-tisku-na-ukrainu-es-i-ves-svit-borrel.html>

33. African Union chief urges EU to ease food payments to Russia. URL: <https://www.politico.eu/article/african-union-chief-urges-eu-to-ease-food-payments-to-russia/>

34. Россия и Африка: объединяя усилия для мира, прогресса и успешного будущего. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/71719>

35. Атаки Росії по півдню: пошкоджено чи знищено 26 об'єктів портової інфраструктури та 5 суден. URL: <https://tsn.ua/ato/ataki-rosiyi-po-pivdnyu-poshkodzheno-chi-znischeno-26-ob-yektiv-portovoyi-infrastrukturi-ta-5-suden-2378587.html>

36. Karadeniz Tahıl Girişimi, dünya için en güvenli ve en düşük maliyetli seçenek. URL: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/karadeniz-tahil-girisimi-dunya-icin-en-guvenli-ve-en-dusuk-maliyetli-secenek/2981562>

37. США закликають ООН завадити спробам росії викривити історію на свою користь. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3512052-ssa-zaklikaut-oon-zavaditi-sprobam-rosii-vikriviti-istoriu-na-svou-korist.html>

38. Press Briefing by Press Secretary Karine Jean-Pierre and NSC Coordinator for Strategic Communications John Kirby. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2022/06/21/press-briefing-by-press-secretary-karine-jean-pierre-and-nsc-coordinator-for-strategic-communications-john-kirby-2/>

39. Дослідження: зростає кількість поляків, чия думка збігається з російською пропагандою. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3111614>

40. Російська дезінформація у Польщі: аналітична записка проєкту Kremlin Watchers Movement. URL: <https://voxukraine.org/rosijska-dezinformatsiya-u-polshhi-analitychna-zapyska-proyektu-kremlin-watchers-movement>

41. В онлайн-ЗМІ Болгарії втричі побільшало російської пропаганди. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/10/7167365/>

42. Musk's new Twitter policies helped spread Russian propaganda, E.U. says. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2023/09/01/musk-twitter-x-russia-propaganda/>

References

1. Kulchytsky S.V., Primachenko Y.L. TERROR AND TERRORISM. – URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Teroryzm>

2. Russia is a country of civilization. What did Vladimir Putin talk about at the meeting of the Valdai club. URL: https://tass.ru/politika/6960522?utm_source=google.com&utm_medium=organic&utm_campaign=google.com&utm_referrer=google.com; Putin called Russia a separate civilization. URL: <https://www.interfax.ru/russia/709039>

3. «Putin is betting on the infinite patience of the Russian people.» Belkovsky about how long the war will last and what awaits the fighters

from Azovstal. URL: <https://www.currenttime.tv/a/belkovskiy/31858618.html>

4.GLOBSEC Trends 2022: Central and Eastern Europe amid the War in Ukraine. URL: <https://www.globsec.org/publications/globsec-trends-2022-central-and-eastern-europe-amid-the-war-in-ukraine/>

5.Thompson, Eva M. Troubadours of Empire: Russian Literature and Colonialism. / Trans. from English M. Korchynska. – K: Solomia Pavlychko Publishing House «Osnovy», 2006. – 368 p. with. 72-73. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-500-265-1/966-500-265-1.pdf>

6.»Russia today». URL: <https://xn--c1acbl2abd1kab1og.xn--p1ai/>

7.Slipchenko S., Perevoshchikov K. About the historical unity of lies and Vladimir Putin. URL: <https://voxukraine.org/pro-istorychnu-yednist-brehni-ta-volodymyra-putina/>

8.Klesov A. A. Peoples of Russia. DNA genealogy. Peter, 2021. 784 p.

9.The indigenous peoples of the Russian Federation create a platform for the struggle for freedom and sovereignty. URL: <https://idel-ural.org/uk/archives/korinni-narody-rf-stvoryuyut-platformu-dlya-borotby-zasvobodu-ta-soverenitet/?fbclid=IwAR0ManqpdM2jcGsaTYkOrsHRuRQWTtaQxdw--SxqpIiNgKGulqDVy8Ph0Ww>

10.I. Losev. Time to lose illusions. But not all...URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/chas-utraty-ilyuziy-ale-ne-vsih>

11.»Russia has always threatened humanity.» Putin is the enemy of our present, and the Russian «liberals» are our future. Interview with a philosopher. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/putin-vorog-teperishnogo-ukrajini-rosiyski-liberali-maybutnogo-kebuladze-ostanni-novini-50248767.html>

12.Timothy Snyder. We Should Say It. Russia Is Fascist. URL: <https://www.nytimes.com/2022/05/19/opinion/russia-fascism-ukraine-putin.html?searchResultPosition=7>

13.Ben Wallace: Russia ‘mirroring’ WW2 fascism in Ukraine invasion. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-61376463>

14.Drabok I. Where do «initiatives with a Russian touch» come from and what to do with them. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3487958-sud-mn17-dokaziv-dostatno-risenna-ocikuetsa-do-15-grudna.html>

15.Press Gaggle by Press Secretary Karine Jean-Pierre and National Security Advisor Jake Sullivan. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2022/05/20/press-gaggle-by-press>

secretary-karine-jean-pierre-and-national-security-advisor-jake-sullivan/

16.How the new law on foreign agents will work. URL: <http://duma.gov.ru/news/54760/>

17.How many new foreign agents appeared in Russia per hour of SVO: infographic. URL: <https://news.ru/russia/skolko-novyh-inoagentov-poyavilos-v-rossii-za-god-svo-infografika/>

18.Adopted amendments on responsibility for fakes about the work of state bodies of the Russian Federation abroad. URL: <http://duma.gov.ru/news/53773/>

19.The Ministry of Internal Affairs of Russia announced that media manager Ilya Krasilshchik was wanted. URL: <https://www.currenttime.tv/a/ilyu-krasilschika-obyavili-v-rozysk/31933518.html>

20.The court sentenced municipal deputy Horynov to seven years in prison. URL: <https://ria.ru/20220708/gorinov-1801183338.html><https://t.me/sotaproject/43094>

21.The court extended the term of detention in pre-trial detention center of the publisher of «Listka» Mykhaylov. URL: <https://lenizdat.ru/articles/1161028/>

22.»Memorial» recognized the publisher of the Altai newspaper «Lystok» as a political prisoner. URL: <https://www.sibreal.org/a/listok/31910134.html>

23.A retired police officer was arrested on charges of «fakes» about the army. URL: <https://ovd.news/express-news/2022/07/06/policeyskomu-v-otstavke-arestovali-scheta-po-delu-o-feykah-pro-armiyu>

24.Robert Conquest. THE GREAT TERROR. Stalin's Purge of the Thirties. First Collier books edition. New York, 1973.

25.Struggle with dissent in Russia in the 1960s and 1980s. XX century. V. N. Kazmin, M. V. Kazmina. Bulletin of Kemerovo State University 2015 No. 2 (62) Vol. 2. P. 166-169.

26.Putin is not ready for real negotiations with Ukraine – the prime minister of Slovakia. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/06/2/7140533/>

27.The Chancellor of Austria stated that he did not have an «optimistic impression» after the meeting with Putin. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nehammer-putin/31798492.html>

28.Scholz denied reports about Putin's desire to negotiate peace. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3686982-solc-sprostuvav-povidomlenna-sodo-bazanna-putina-domovlatisa-pro-mir.html>

29. Biden calls Russia's war in Ukraine a 'genocide'. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/04/12/biden-calls-russias-war-ukraine-genocide/>

30. Former President Obama on Putin's war. URL: <https://twitter.com/TODAYshow/status/1513844102953066496>

31. «Insult turned into paranoia»: Macron told why Putin decided to attack Ukraine. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/04/13/7137744/>

32. Russia is provoking a global famine in order to put pressure on Ukraine, the EU and the whole world – Borrell. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3511311-rosia-provokue-globalnij-golod-z-metou-tisku-na-ukrainu-es-i-ves-svit-borrel.html>

33. African Union chief urges EU to ease food payments to Russia. URL: <https://www.politico.eu/article/african-union-chief-urges-eu-to-ease-food-payments-to-russia/>

34. Russia and Africa: joining efforts for peace, progress and a successful future. URL: <http://kremlin.ru/events/president/news/71719>

35. Russian attacks in the south: 26 port infrastructure facilities and 5 ships were damaged or destroyed. URL: <https://tsn.ua/ato/ataki-rosiyi-po-pivdnyu-poshkodzheno-chi-znischeno-26-ob-yektiv-portovoyi-infrastrukturi-ta-5-suden-2378587.html>

36. Karadeniz Tahıl Girişimi, a safe and low-cost option for the world. URL: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/karadeniz-tahil-girisimi-dunya-icin-en-guvenli-ve-en-dusuk-maliyetli-secenek/2981562>

37. The USA calls on the UN to prevent Russia's attempts to distort history in its favor. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3512052-ssa-zaklikaut-oon-zavaditi-sprobam-rosii-vikriviti-istoriu-na-svou-korist.html>

38. Press Briefing by Press Secretary Karine Jean-Pierre and NSC Coordinator for Strategic Communications John Kirby. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/press-briefings/2022/06/21/press-briefing-by-press-secretary-karine-jean-pierre-and-nsc-coordinator-for-strategic-communications-john-kirby-2/>

39. Research: the number of Poles whose opinion coincides with Russian propaganda is increasing. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3111614>

40. Russian disinformation in Poland: analytical note of the Kremlin Watchers Movement project. URL: <https://voxukraine.org/rosijska>

dezinformatsiya-u-polshhi-analitychna-zapyska-proyektu-kremlin-watchers-movement

41. Russian propaganda has tripled in Bulgaria's online media. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/10/7167365/>

42. Musk's new Twitter policies helped spread Russian propaganda, E.U. says. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2023/09/01/musk-twitter-x-russia-propaganda/>

Hryhoriy LYUBOVETS – *Candidate of historical sciences, associate professor, Kyiv Military Institute national university named after Taras Shevchenko (Kyiv);*

E-mail: hr.liubovets@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6571-9137

Valery KOROL – *Researcher, Kyiv Military Institute national university named after Taras Shevchenko*

E-mail: valkor2005@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8975-8939

Ukrainian war of civilization with out-of-civilization forces

Summary. *Putin's Russian Federation carries on the legacy of the Soviet Union in terms of its aggressive policy of military intervention in the internal affairs of sovereign states. The attack that Putin's regime launched against Ukraine on February 24, 2022 has become the final testament to its imperialist barbaric nature, which for the longest time Kremlin tried to hide with an elaborate political and diplomatic ruse.*

It is clear now that Kremlin's insatiable appetite will not be satisfied with Ukraine. Putin and his henchmen lay claim to geostrategic dominance and dream of bringing back the world,

where all key decisions were made in conformity with Moscow's wishes.

Today the world has faced a civilizational challenge to democracy that Ukraine is currently protecting in a non-metaphorical battle against a global hybrid terrorist – Putin's Russia. Therefore, we perceive current situation in the world as a battle of civilization forces with extracivilizational evil, spawning from the territory of Putin's federation.

In our opinion, juxtaposing civilization with extracivilizational forces is the key factor to understanding the global environment of the 21st century.

The fabric of governance manifested by an illusion of a state, which is currently internationally addressed as the Russian Federation, is a never-ending source of contemporary international crimes – wars, terrorist attacks, hybrid-messianic aggressions, etc.

Moscow pursues an aggressive public policy using a multitude of technological communication-content capabilities to transmit Kremlin's narratives and to shape desired public opinion in almost every country across the globe. Therefore, the international community faces a number of challenges, mainly finding ways to effectively neutralize the communication-content impact of Putin's regime, developing joint vision of physical deterrence of the global hybrid aggressor and rendering it impossible for the Russian Federation to return to totalitarianism in years to come.

Key words: global hybrid terrorism, hybrid-messianic aggressions, communication-content impact, Putin's regime, totalitarianism.

Стаття надійшла до редакції 26.10.2023 р.

© Григорій ЛЮБОВЕЦЬ, Валерій КОРОЛЬ, 2023 р.